

فصل پنجم

توانمندی های استان سیستان و بلوچستان

درس دوازدهم: گردشگری در استان

چنانکه سازمان جهانی گردشگری پیش‌بینی کرده است، گردشگری تا پایان دههٔ آینده در صدر جدول صنایع پر درآمد جهان قرار می‌گیرد و تا سال ۲۰۲۰ میلادی (۱۳۹۸ ه.ش) از تنها صنعت پر درآمد جهان، یعنی نفت پیشی می‌گیرد. امروزه بودجه‌ای که در جهان به مسافرت و تفریح اختصاص می‌یابد، سه برابر بودجه‌ای است که صرف امور دفاعی می‌شود. گردشگری در افزایش درآمد کشور، ایجاد فرصت‌های شغلی، تعاملات فرهنگی، رونق صنایع دستی، از بین بردن خستگی جسمی و روحی و بی‌بردن به عظمت آفرینش تأثیر می‌گذارد که این مهم با شناسایی جاذبه‌های استان و مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح امکان‌پذیر است. جاذبه‌های گردشگری استان سیستان و بلوچستان به سه گروه جاذبه‌های گردشگری، انسان‌ساخت فرهنگی-تاریخی و جاذبه‌های طبیعی دسته‌بندی می‌شوند که نمونه‌ای از این جاذبه‌ها به‌طور مختصر معرفی می‌شود.

الف) جاذبه‌های فرهنگی – تاریخی

زابل، هیرمند، نیمروز و هامون: که در شمال استان قرار دارند را بهشت باستان شناسان لقب داده‌اند. برخی جاذبه‌های فرهنگی – تاریخی این شهرستان‌ها عبارت‌اند از:

- ۱- شهر سوخته اوج تمدن شهرنشینی: در مسیر عبوری جاده زابل – زاهدان قرار دارد.
- ۲- جاذبه‌های فرهنگی – تاریخی کوه خواجه (کوه رستم یا کوه اوشیدم، کوه اوشیلا): جنوب غربی شهر زابل قرار دارد.

شکل ۲-۱۲- کوه خواجه

شکل ۱-۱۲- شهر سوخته

۳- آسبادها: جنوب شهر زابل قرار دارد و مربوط به دوره صفوی - افشاری است.

- بانک ایران و انگلیس، کنسولگری انگلیس، آتشکده کرکویه، ارگ محمدحسین خان نارویی، ارگ خان محمد، بناهای یادماتی چلیپای و آسیابان، حوضدار، قلعه مچی و قلعه سه کوهه از دیگر جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی این شهرستان‌ها هستند.

زهک

شهرستان زهک در فاصله ۲۲۳ کیلومتری زاهدان واقع شده است. برخی جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند:

۱- قلعه نو: این روستا که به‌عنوان ماسوله شرق شناخته می‌شود، پس از آن که مردم از روستای کهنه، مهاجرت کردند و خانه‌های خود را بر روی تپه‌های اطراف آن احداث کردند، قلعه نو نام‌گذاری گردید.

۲- دهانه غلامان: دهانه غلامان در دو کیلومتری روستای قلعه نو از توابع شهرستان زهک واقع شده است.

۳- زاهدان کهنه: حدود ۸ کیلومتری شمال شرقی شهرستان زهک و روی بلندی‌های نزدیک رودخانه پریان واقع شده است.

۴- آتش‌گاه و قلعه کله‌کنگ: یکی از سه آتشگاه فعال و بزرگ شرق ایران در زمان زرتشت بوده، معماری زیبا برگرفته از ویژگی‌های چین‌خشت و گل از مشخصات این بناست.

رام‌شهرستان، کندرک کهنه و چاه‌های باستانی از دیگر جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی شهرستان زهک می‌باشند.

زاهدان

از مرکز استان تا پایتخت ۱۶۰۵ کیلومتر فاصله است. برخی از جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از:

۱- بازارچه سرپوش زاهدان: این مجموعه معماری در مرکز شهر و در بافت قدیمی واقع است.

۲- ساختمان دادگستری: این بنا در مرکز شهر زاهدان و در دو طبقه ساخته شده است.

شکل ۳-۱۲- آسباد

شکل ۴-۱۲- روستای قلعه نو

شکل ۵-۱۲- دهانه غلامان

شکل ۷-۱۲- ساختمان دادگستری قدیم

شکل ۶-۱۲- موزه بزرگ زاهدان

۳- تلگراف خانه حرمک : این اثر در روستای حرمک از توابع بخش مرکزی در شمال زاهدان واقع شده است.

۴- موزه بزرگ منطقه ای جنوب شرق کشور : این موزه با زیربنایی به مساحت ۱۱۰۰۰ متر مربع واقع در شهر زاهدان است

و از جاذبه های انسان ساخت این شهر می باشد.

۵- قبرستان هفتاد ملا : در حاشیه شرقی روستای روپس و در ۲۰ کیلومتری روستای تمین واقع شده است.

خاش

در فاصله ۱۷۵ کیلومتری زاهدان واقع شده است. برخی از جاذبه های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت اند از :

- قلعه ایرندگان : این بنا در روستای ده قلعه شهر خاش واقع شده است.

- قلعه حیدرآباد، زیارتگاه مرتضی علی (ع) و مسجد جامع شهرستان خاش از دیگر جاذبه های فرهنگی و تاریخی این

شهرستان هستند.

شکل ۹-۱۲- قلعه ایرندگان

شکل ۸-۱۲- قبرستان هفتاد ملا

ایران شهر و سرباز

فاصله این شهرستان تا زاهدان ۳۲۵ کیلومتر است. برخی از جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از :

- ۱- قلعه بمپور : این قلعه در غرب ایران شهر قرار دارد.
- ۲- ساختمان بیت مقام معظم رهبری (موزه عترت و قرآن) : بنای فوق متعلق به آقای پرویز فاضلی بوده که در خیابان ولایت، کوچه ۱۸ شهرستان ایران شهر واقع شده است. چند سالی که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مهمان مردم استان ما بوده‌اند در این منزل اقامت داشته‌اند.

شکل ۱۰-۱۲- ساختمان بیت مقام معظم رهبری

- ۳- قلعه ناصری : این قلعه زیبا در مرکز ایران شهر واقع شده و یکی از وسیع‌ترین و در عین حال زیباترین قلعه‌های منطقه محسوب می‌گردد. قلعه برنجی، مسجد جامع پشامک، قلعه هدار، مسجد قدیمی راسک و اسپیدژ از دیگر آثار فرهنگی - تاریخی این شهرستان‌ها می‌باشند.

شکل ۱۲-۱۲- قلعه ناصری

شکل ۱۱-۱۲- قلعه بمپور

سیب و سوران

فاصله این شهرستان تا زاهدان حدود ۳۷۲ کیلومتر است. جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان‌ها عبارت‌اند از :

- ۱- قلعه سب : این قلعه زیبا و مستحکم در روستایی به همین نام در جنوب شرقی شهر سراوان در شهرستان سیب و سوران واقع شده است.

شکل ۱۴-۱۲- قلعه کنت

شکل ۱۳-۱۲- قلعه سب

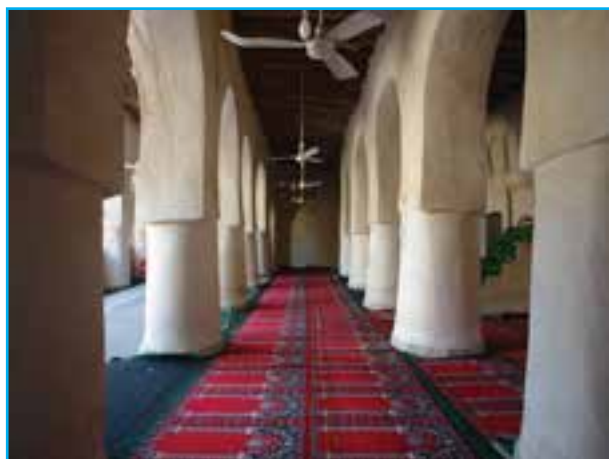

شکل ۱۵-۱۲- سنگ نگاره‌ها

۲- قلعه کنت : این قلعه در شهرستان سیب و سوران در دهستان کنت بخش هیدوچ واقع شده است.

سراوان

فاصله این شهرستان تا زاهدان حدود ۳۲۷ کیلومتر است. برخی از جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از: مسجد جامع دزک، سفال کلپورگان و سنگ‌نگاره‌ها در این شهرستان واقع شده است.

شکل ۱۷-۱۲- مسجد جامع دزک

شکل ۱۶-۱۲- سفال کلپورگان

نیک‌شهر و قصر قند

فاصله این شهر تا زاهدان ۵۷۶ کیلومتر است. برخی از جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از:

۱- قلعه نیک‌شهر: در قسمت غربی نیک‌شهر در حاشیه رودخانه کنگ واقع شده است.

۲- قلعه قصر قند: در مرکز شهر قصر قند در قسمت شرق مسجد جامع در خیابان امام خمینی قرار دارد.

کنارک

فاصله این شهر تا زاهدان ۷۱۷ کیلومتر است. برخی از جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از:

- خانه‌های قدیمی آریان: اثر مذکور با زیربنایی حدود ۲۰۷ متر مربع در بافت قدیمی شهر کنارک قرار دارد.

- محوطه چهل دختران، قلعه بگ، قلعه بنت، قلعه اسپکه از دیگر جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی شهرستان کنارک می‌باشند.

شهرستان گردشگرپذیر چابهار

چابهار با فاصله ۶۸۳ کیلومتر تا زاهدان در منتهی‌الیه جنوب شرقی ایران در کنار آب‌های گرم عمان واقع است.

جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی این شهرستان عبارت‌اند از:

۱- مقبره سید غلام رسول: در حاشیه ضلع شرقی خلیج چابهار قرار دارد.

۲- قلعه تاریخی تیس (معروف به قلعه پرتغالی‌ها): در بخش مرکزی، ۵ کیلومتری شمال غربی چابهار قرار گرفته است.

- ساختمان پست و بافت تاریخی روستای تیس از دیگر جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی شهرستان چابهار می‌باشند.

شکل ۱۸-۱۲- قلعه نیک‌شهر

شکل ۱۹-۱۲- قلعه قصر قند

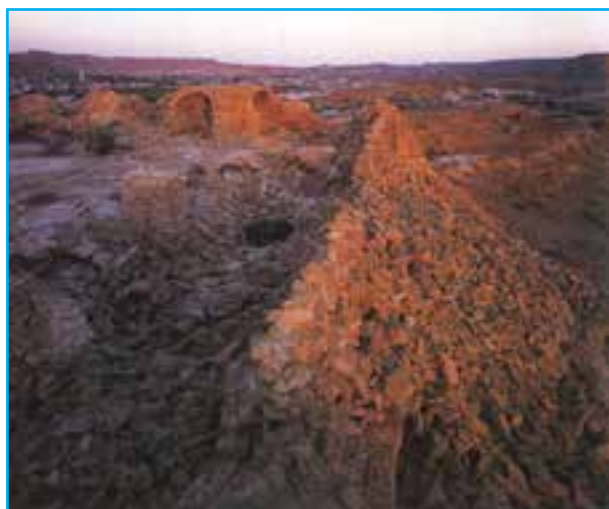
فعالیت

دانش آموز عزیز

۱- تحقیق کنید کدام شهرستان استان بیشترین آثار باستانی را دارد؟

۲- در شهرستان محل زندگی شما چه جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی دیگری وجود دارد؟

شکل ۲۱-۱۲- قلعه تاریخی تیس

شکل ۲۰-۱۲- مقبره سید غلام رسول

بیشتر بدانیم

ب) برخی از جاذبه‌های طبیعی استان

جاذبه‌های طبیعی سیستان

۱- دریاچه هامون: بزرگ‌ترین پهنه آب شیرین ایران و زیستگاه انواع پرندگان مهاجر از جمله فلامینگو، پلیکان، درنا، کفچه، انواع اردک، غاز، قو، چنگر(چور) و طاووسک است.

شکل ۲۲-۱۲- دریاچه هامون

۲- کوه خواجه یا کوه رستم: تنها پدیده طبیعی دشت سیستان است که به صورت برجستگی بازالتی سیاه رنگی با ارتفاع ۶۰۹ متر از سطح دریا خودنمایی می‌کند.

شکل ۲۳-۱۲- کوه خواجه زابل

۳- چاه نیمه ها : در جنوب شرقی زابل در کنار روستای قلعه نو (شهرستان زهک) چاله های طبیعی بزرگی وجود دارد که آب رودخانه هیرمند به وسیله کانالی به آن سرریز می شود و به صورت دریاچه مصنوعی در آمده است.

شکل ۲۴-۱۲- چاه نیمه ها

۴- رودخانه هیرمند : از رودهای پر آب شرق فلات ایران است که از ارتفاعات بابا در افغانستان سرچشمه می گیرد و در محلی به نام چریکه به دو شعبه پریان مشترک و سیستان رود تقسیم می شود.

برخی از جاذبه های طبیعی خاش

۱- کوه تفتان : این کوه آتشفشان نیمه فعال در جنوب شرق ایران در شمال شرقی شهرستان خاش است که فعالیت آن فوران دود گوگرد به همراه بخار آب است. کوه تفتان ۳۹۴۱ متر از سطح دریا ارتفاع دارد.

۲- درخت کهنسال روستای دهپایید : این درخت در نزدیکی شهرستان خاش و در روستای دهپایید قرار دارد. این سرو کهنسال ۱۲۰۰ سال قدمت دارد و دارای تنه ای پهن و شاخ و برگی انبوه است.

شکل ۲۵-۱۲- کوه تفتان

برخی از جاذبه‌های طبیعی ایرانشهر، دلگان و سرباز

۱- کوه آتشفشانی (خاموش) بزمان معروف به کوه خضر: این کوه در شمال چالۀ جازموریان با ارتفاع ۳۵۰۳ متر از سطح دریا قرار گرفته است که چالۀ لوت را از چالۀ جازموریان جدا می‌کند. این کوه بعد از تفتان بزرگ‌ترین قله استان است.

شکل ۲۶-۱۲- کوه بزمان

شکل ۲۷-۱۲- چشمه آب‌گرم بزمان

۲- چشمه آب‌گرم طبیعی و معدنی: چشمه طبیعی و معدنی آب‌گرم بزمان واقع در جنوب غربی بزمان در محلی به همین نام است که دارای آثار فراوانی در درمان بیماری‌های پوستی، مفصلی و ضرب دیدگی است.

۳- دریاچه فصلی جازموریان: این دریاچه در منطقه دلگان، غربی‌ترین منطقه استان واقع شده است که در بعضی از فصول به خصوص در زمستان دارای آب و تابستان‌ها، خشک است.

۴- تمساح پوزه کوتاه سرباز: این جانور باقی مانده‌ای از نسل کروکودیل‌هاست که مردم محلی به آن «گاندو» می‌گویند.

شکل ۲۸-۱۲- تمساح پوزه کوتاه

برخی از جاذبه‌های طبیعی زاбили

منطقه جنگلی بیرگ زاбили: قسمت اعظم این منطقه در شهرستان زاбили واقع شده است. پوشش گیاهی منطقه شامل زیتون وحشی، بادام کوهی و بنه است و حیواناتی همچون سمور سنگی، خرس سیاه، قوچ، میش، کل و بز در این منطقه زندگی می‌کنند.

شکل ۲۹-۱۲ ساحل چابهار

برخی از جاذبه‌های طبیعی چابهار و کنارک

۱- سواحل: دارای صخره‌های بزرگی است که در اثر پیشروی آب دریا و فرسایش سنگ‌های رسوبی به وجود آمده است. اوج زیبایی، شکوه و قدرت لایزال کردگار را مجسم در پرده بی نظیر امواج این سواحل می‌توان دید.

۲- محیط زیست دریایی: محیط زیست دریایی شامل مرجان‌ها، لاک‌پشت‌های دریایی، پستان‌داران دریایی، زیستگاه‌های جلبکی، جنگل‌های مانگرو، مناطق حفاظت شده و تالاب بین‌المللی است.

۳- تپه‌های مینیاتوری چابهار (تپه‌های بدلدندی): این تپه‌ها از دیدنی‌های حیرت‌انگیز چابهار است که به موازات ساحل از منطقه کچو تا نزدیک خلیج گواتر امتداد دارد.

شکل ۳۰-۱۲ کوه‌های مینیاتوری (تپه‌های بدلدندی)

۴- گل‌فشان‌ها: بزرگترین و مشهورترین گل‌فشان ایران در روستای کهیر شهرستان کنارک است که حدود ۶۵ متر از سطح دریا ارتفاع دارد.

گل‌فشان‌ها معمولاً به صورت گنبد یا مخروطی شکل و در برخی جاها به صورت حوضچه‌های مملو از آب و گل مشاهده می‌شوند، ابعاد آنها متفاوت است. گل‌فشان‌ها به علت گازهای هیدروکربور یا بخار آب درجه حرارت زیادی دارند و از اعماق زمین به بالا می‌آیند.

شکل ۳۱-۱۲ گل‌فشان

منطقه آزاد تجاری و صنعتی چابهار

یکی از نقاط دیدنی و تجاری استان که در سال‌های اخیر در زمینه گردشگری رونق یافته منطقه آزاد تجاری و صنعتی چابهار است و از لحاظ تجاری (صادرات، واردات، ترانزیت کالا) و صنعتی (تولید و بسته‌بندی کالا) اهمیت فراوانی دارد. این منطقه با ایجاد مراکز خدماتی و رفاهی همچون هتل‌ها، رستوران‌ها، پلاژها و مراکز تفریحی یکی از ارکان گردشگری استان محسوب می‌شود.

شکل ۳۲-۱۲- منطقه آزاد تجاری و صنعتی چابهار

فعالیت

دانش آموز عزیز

- ۱- کدام شهرهای استان بیشترین گردشگر را در ایام نوروز دارند؟
- ۲- جهانگردی از شما سؤال می‌کند از زاهدان تا چابهار و یا از زاهدان تا زابل چند کیلومتر راه است؟ شما برای پاسخگویی از جدول فاصله شهرها استفاده کنید و پاسخ خود را در این قسمت بنویسید.
- ۳- جاذبه‌های طبیعی شهرستان محل زندگی خودتان را بنویسید.

درس سیزدهم: توانمندی‌های اقتصاد استان

استان سیستان و بلوچستان از مزیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی مناسبی برای رشد و توسعه بخش‌های گوناگون برخوردار است. از جمله این توانمندی‌ها می‌توان به موقعیت جغرافیایی ویژه و مناسب استان به لحاظ همجواری با کشورهای افغانستان و پاکستان و دسترسی به آب‌های آزاد بین‌المللی و امکان ارتباط با کشورهای شرق آسیا، شبه‌قاره هند و آسیای مرکزی اشاره کرد. مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی استان عبارت‌اند از:

بخش کشاورزی

تنوع آب و هوای استان، دشت‌ها و جلگه‌های حاصل‌خیز، منابع آب زیرزمینی، وجود رودخانه‌های دائمی، نظیر هیرمند و سرباز و دسترسی به منابع آب شیرین مانند دریاچه هامون، همچنین دسترسی به آب‌های آزاد موجب ایجاد تنوع بسیار مناسبی در تولید انواع محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلاتی در استان شده است. استان سیستان و بلوچستان دارای تنوع تولید محصولات کشاورزی و شیلاتی است.

مهم‌ترین تولیدات کشاورزی استان عبارت‌اند از:

الف) زراعت و باغبانی

استان سیستان و بلوچستان با ۲ درصد از کل اراضی زراعی و باغی کشور، حدود ۲/۴ درصد محصولات کشاورزی کشور را تولید می‌کند.

۱- محصولات زراعی: مهم‌ترین محصولات زراعی استان عبارت‌اند از: غلات (گندم و جو)، محصولات جالیزی

(هندوانه و خربزه) گیاهان علوفه‌ای (یونجه و شبدر)، پیاز، سیب‌زمینی، کلزا، برنج، باقلا، حنا، گیاهان دارویی و ...

شکل ۲-۱۳- مزارع کلزا

شکل ۱-۱۳- مزرعه گندم

۲- محصولات باغی : مهم ترین محصولات باغی عبارت اند از :
خرما، موز، انگور (یاقوتی)، زردآلو، پسته، مرکبات (پرتقال، لیمو، نارنگی)،
گردو، بادام، زیتون، انجیر، میوه های گرمسیری و ... .

شکل ۳-۱۳- بعضی محصولات باغی استان

* برخی میوه های گرمسیری استان شامل پاپایا (خریزه درختی)، چیکو، کنار و انبه است.

فعالیت

دانش آموز عزیز

- ۱- درباره یکی از محصولات گرمسیری استان تحقیق کنید و نتیجه آن را در کلاس درس ارائه نمایید.
- ۲- درباره انگور یاقوتی و خواص آن تحقیق کنید و صنایع تبدیلی آن را بنویسید.

۳- محصولات گلخانه ای : سطح زیرکشت گلخانه های استان ۲۱۸ هکتار است که از آن سالانه بیش از ۴۶ هزار تن محصول تولید می شود.
مهم ترین محصولات گلخانه ای استان خیار، گوجه فرنگی، فلفل، توت فرنگی و بادمجان است.

شکل ۴-۱۳- محصولات گلخانه‌ای استان

ب) دامپروری

شرایط اقلیمی و جغرافیایی استان بستر مناسبی برای انجام فعالیت‌های دامپروری است و آسیب‌پذیری این صنعت در مقابل تنش‌های محیطی و آبی کم‌تر از سایر فعالیت‌های تولیدی کشاورزی است. استان ما به دلایل زیر با برخورداری از تعداد زیادی واحد دامی و طیور و تنوع نژادی خاص، قطب دامپروری جنوب شرق کشور به شمار می‌آید:

۱- بهره‌مندی از بهترین نژادهای گاو گوشتی کشور نظیر گاو سیستانی و گاو دشتیاری

۲- وجود گوسفند بلوچی و بز محلی

۳- وجود نژاد مرغ خزک و دشتیاری

۴- وجود بیشترین شتر به لحاظ اقلیمی که استان را در مقام اول قرار داده است.

از عمده محصولات دامی استان می‌توان به تولید انواع گوشت قرمز، تخم‌مرغ، شیر و سایر تولیدات دامی اشاره کرد. این

تولیدات در برخی صنایع دیگر نظیر واحدهای بسته‌بندی گوشت و سایر کارخانجات وابسته مورد استفاده قرار می‌گیرند.

شکل ۶-۱۳- پرورش شتر

شکل ۵-۱۳- پرورش گاو سیستانی

شکل ۷-۱۳- پرورش ماهی

شکل ۸-۱۳- ماهی شیزوتراکس

شکل ۹-۱۳- صید میگو

شکل ۱۰-۱۳- لنج‌های صیادی

ج) شیلات و آبی‌پروری

استان ما به دلیل شرایط جغرافیایی از نظر توسعه شیلات و آبی‌پروری دارای ظرفیت و توان‌های بالفعل و بالقوه‌ای است. در جنوب استان با وجود دارا بودن نوار ساحلی به طول ۳۰۰ کیلومتر با دریای عمان و راه‌یابی به آب‌های آزاد بهترین منطقه برای فعالیت صیادی و تکثیر و پرورش میگو می‌باشد. از طرف دیگر وجود دریاچه هامون و چاه نیمه‌ها در شمال ظرفیت‌های صید و آبی‌پروری مناسبی برای استان فراهم نموده است.

از گونه‌های بسیار حائز اهمیت و با ارزش منطقه عبارت‌اند از: ماهی‌های کپور، فیتوفاگ و ماهی بومی (شیزوتراکس) که در دریاچه هامون، چاه نیمه‌ها و استخرها، پرورش می‌یابند. از سایر مراکز تولید ماهیان، مرکز تولید و تکثیر ماهیان سرد آبی (ماهی قزل‌آلا و ...) در شهرستان خاش را می‌توان نام برد.

بخش‌های آبی‌پروری (تکثیر و پرورش میگو) صیادی (ماهی تن، شوریده) و در صنایع تبدیلی، کنسرو سازی و ... باعث اشتغال تعداد زیادی به‌طور مستقیم شده است.

بخش صنعت و معدن

استان سیستان و بلوچستان در زمینه فعالیت‌های صنعتی و معدنی دارای مزیت‌ها و ظرفیت‌های بالقوه فراوان است که در صورت سرمایه‌گذاری مناسب در این زمینه، چشم‌انداز پر رونقی را نوید می‌دهد که خط انتقال گاز به چابهار، ایجاد کارخانه پتروشیمی، پرورش و صید ماهی، صنایع تبدیلی وابسته و وجود معادن غنی و متنوع از ظرفیت‌های صنعتی استان محسوب می‌شوند.

توانمندی‌های صنعتی استان: از کل واحدهای صنعتی فعال در استان بیش از ۵۰ درصد در شهرستان زاهدان و کنارک متمرکز شده است. شهرستان‌های زابل و ایرانشهر از نظر دارا بودن واحدهای صنعتی با فاصله زیاد در مراتب بعدی قرار دارند. سهم این شهرستان‌ها از کل صنایع استان به ترتیب ۱۲/۲ و ۱۱/۱ درصد است.

عمده تولیدات صنعتی استان را محصولات نظیر سیمان، کانسرو و صنایع شیلاتی، نوشابه، انواع کیک و کلوچه و محصولات غذایی، رنگ، تورماهی‌گیری، محصولات پلاستیکی (نظیر حصیر، انواع لوله و اتصالات)، سنگ‌های تزئینی و مصالح ساختمانی تشکیل می‌دهند.

صنایع و معادن مهم استان: برخی صنایع مهم استان عبارت‌اند از: کارخانجات سیمان خاش و سیستان، کارخانجات کانسروسازی چابهار، انواع سنگ‌های گرانیت، لبنیات، پلی اتیلن، پلیمر، نساجی، صنایع پوشاک و سردخانه‌های مواد غذایی و تجهیزات پزشکی.

شکل ۱۱-۱۳- برخی از صنایع استان

توانمندی‌های بخش معدن: استان ما با قرار داشتن روی کمر بند فلزی و معدنی جهان که از شرق اروپا تا پاکستان ادامه دارد، دارای ذخایر غنی از فلزات و کانی‌های معدنی از قبیل: کرومیت برای تهیه فلز کرم، مس از نظر تولید مفتول‌های برق، منگنز، سرب، روی و قلع مورد استفاده در صنایع فلزی، تنگستن برای تهیه لامپ‌های برق و همچنین عناصر فلزی نظیر تالک برای تهیه سنگ صابون و صنایع بهداشتی، منیزیت، گل سفید و سنگ‌های ساختمانی به‌ویژه گرانیتی و تزئینی است.

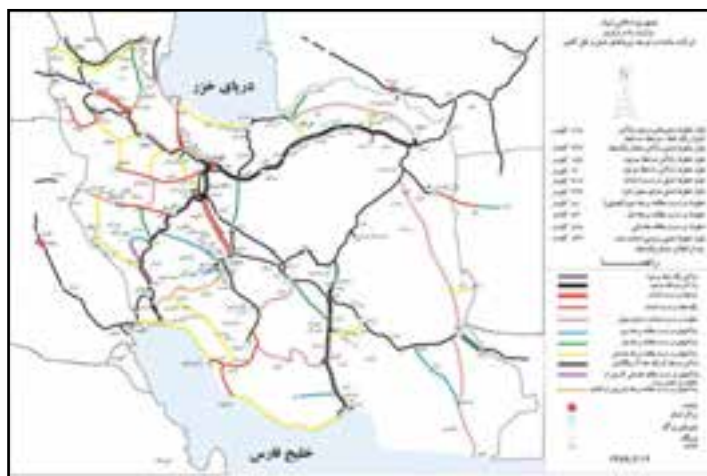
شکل ۱۲-۱۳- معادن سنگ و مس

توانمندی های بالقوه و مزیت های نسبی زیربنایی

استان سیستان و بلوچستان از نظر ارتباط با آب های آزاد بین المللی و قرار گرفتن در مسیر نزدیک ترین راه به اقیانوس هند برای کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان که همگی محصور در خشکی هستند، بسیار مهم است. استان ما در مسیر ترانزیتی شرق کشور قرار دارد. با فعال شدن محور ترانزیتی شرق کشور، جغرافیای اقتصادی، تجاری این منطقه و مناطق اطراف دگرگون خواهد شد و باعث شکوفایی اقتصادی آنها می شود.

اهم توانمندی های بالقوه و مزیت های نسبی زیربنایی استان عبارتند از:

- ۱- محور ترانزیت چابهار- میلک بخشی از محور ترانزیتی شرق کشور به شمار می آید. این محور برای کشور افغانستان به دلیل ارتباط با دریای عمان و اقیانوس هند بسیار مهم است.
- ۲- راه آهن (پاکستان - زاهدان) و احداث راه آهن (چابهار - مشهد)

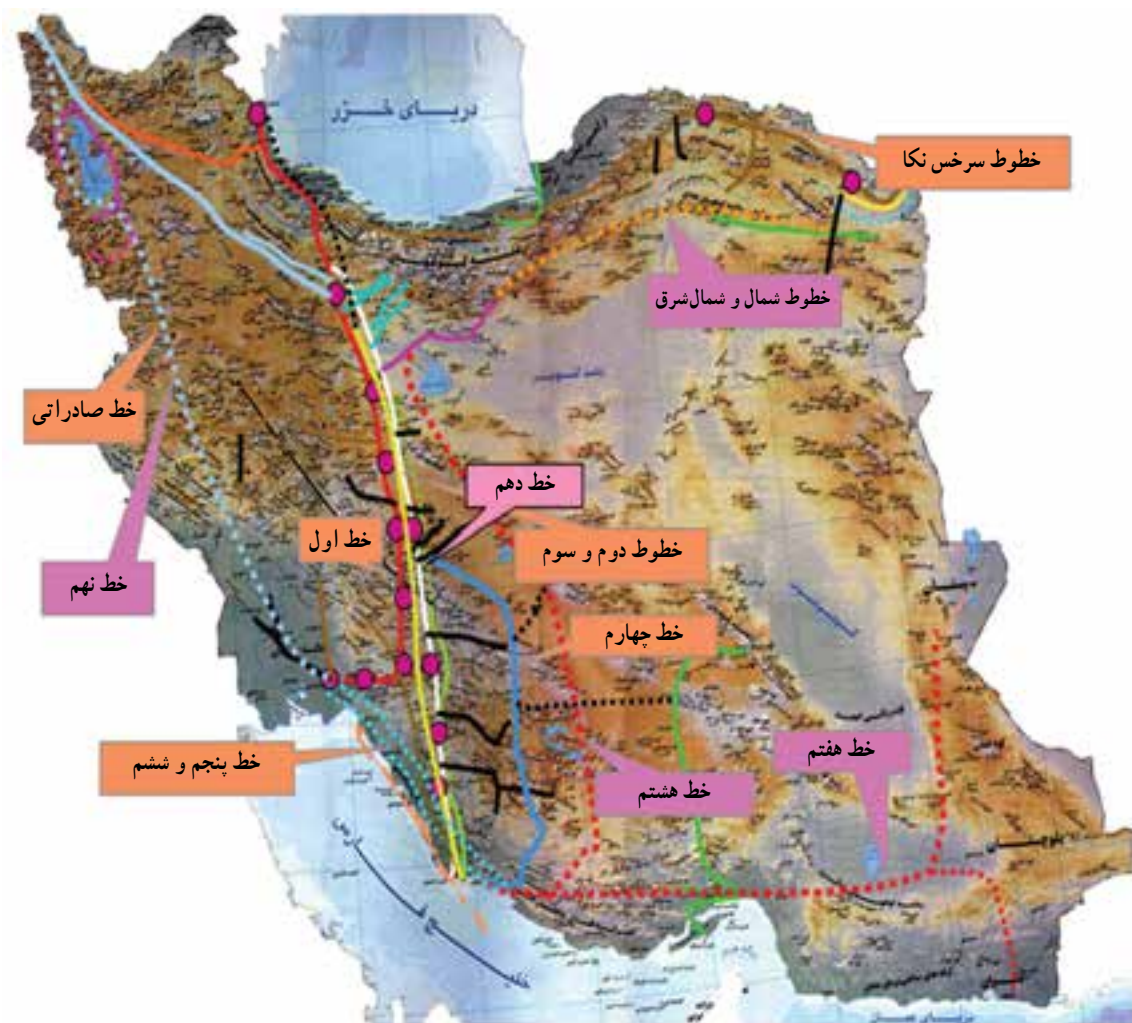

شکل ۱۳-۱۳- نقشه خطوط راه آهن

۱- به محوری که کشورهای شمال شرق ایران را به آب های آزاد بین المللی متصل می سازد، محور ترانزیتی شرق کشور گفته می شود

۳- خط انتقال گاز به شهرهای استان و عبور آن به طرف پاکستان

شکل ۱۴-۱۳- نقشه خطوط انتقال گاز

توانمندی‌های بالقوه بیابان

مهم‌ترین توانمندی‌های استان که می‌تواند در بهره‌برداری بهتر از منابع خدادادی ما را یاری کند عبارت‌اند از:

۱- بهره‌برداری از نیروی باد: وزش بادهای نسبتاً شدید و مداوم از جمله بادهای ۱۲۰ روزه در این استان فرصت مناسبی برای ایجاد نیروگاه‌های بادی است.

۲- بهره‌برداری از نیروی خورشید: تابش طولانی‌مدت و مستقیم خورشید در سراسر استان بهترین فرصت برای استفاده از تأسیسات، نیروگاه‌های خورشیدی و ... است که برخی از آنها در برخی از مناطق استان تا حدودی مورد استقبال مردم قرار گرفته است.

۳- بهره برداری از نمک های گوناگون، نیترات و ... : که در بیابان های استان یافت می شود.

شکل ۱۵-۱۳- نیروگاه خورشیدی

شکل ۱۶-۱۳- نیروگاه بادی